

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра цивільного процесу

*До 150-ї річниці з дня відкриття першої
судової палати у м. Одеса*

Новели цивільного процесуального законодавства: ПРЕДСТАВНИЦТВО

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса, 16 травня 2019 року

Одеса
Фенікс
2019

УДК 347.9

Н 72

Укладачі:

Голубєва Н. Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Островська Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Коробенко О. О. – асистент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Сатановська О. В. – старший лаборант кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Новели цивільного процесуального законодавства:
Н 72 представництво : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубєвої. – Одеса : Фенікс, 2019. – 200 с.

Укр. та франц. мовами

ISBN 978-966-928-404-4

УДК 347.9

*Матеріали видано за авторською редакцією.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу
несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти
та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-966-928-404-4

© Національний університет «Одеська
юридична академія», 2019

добору кандидатів, їх фахової підготовки. Крім того, необхідно удосконалити цивільне процесуальне законодавство про незалежність та безсторонність суддів, підвищити гарантії реалізації прав і обов'язків суддів.

Список використаної літератури:

1. Загальна декларація прав людини, прийнята в резолюції 217А (III) Генеральної асамблеї від 10 грудня 1948 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий Організацією об'єднаних націй 16 грудня 1966 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод прийнята Радою Європи 04 листопада 1950 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Грошевой Ю. М. Моральность правосудия // Етичні та правові проблеми забезпечення незалежності суддів: Матеріали міжнар. наук-практ. семінару, 30-31 березня 2005 р.; м. Харків/ Редкол. В. В. Сташис та інші – Х.; К., 2006. С. 11-20.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV (у редакції від 04.11.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
6. Татаренко В. Б. Євроінтеграційні процеси в судовій владі України [Електронний ресурс] / В. Б. Татаренко // Наук. пр. Чорномор. держ. унів. ім. П. Могили. – Серія «Політологія». – 2009. – Т. 122. – Вип. 109. – С. 115-120. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2009_122_109_24.

Коцюба Тетяна Миколаївна

*експерт Громадського центру правосуддя Одеської області,
юрист, студентка I курсу магістратури факультету цивільної та
господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ, ЩО ВИЗНАЧАЄ УМОВИ ДОСТУПУ ДО ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА

Адвокатура в Україні, яка з перших днів проголошення незалежності відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного захисту прав людини в нашій державі, на даному етапі судової реформи стала чи не основним об'єктом уваги. Кардинальні зміни

законодавства, що, зокрема, реалізувалися шляхом поступового запровадження монополії адвокатури на представництво інтересів громадян у судах за винятком малозначних справ, підкреслюють актуальність обраної теми дослідження адже у зв'язку із реформуванням процесуального законодавства та законодавства, що визначає статус адвоката в Україні, потребують детального вивчення пропозиції щодо зміни порядку доступу до адвокатської професії. Їх детальний аналіз та вдосконалення покликані створити передумови для безперешкодного доступу до цієї, такої необхідної в сучасному світі професії.

Так, наразі на розгляді у Верховній Раді України перебувають кілька законопроектів «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: законопроект № 9055, ініційований Порошенком П. О. та зареєстрований у ВРУ 06.09.2018 року, законопроект № 9055-1, ініційований народним депутатом Писаренко В. В. та зареєстрований у ВРУ 14.09.2018 року, законопроект № 9055-2, розроблений колективом народних депутатів: Ківаловим С. В., Логвинським Г. В., Голубовим Д.І. та ін. та зареєстрований у ВРУ 20.09.2018 року та проект Закону про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо доступу до адвокатської діяльності, зареєстрований у ВРУ 11.04.2019 року.

Аналізуючи вказані законопроекти та чинний закон, можна зробити висновок, що проектом закону № 9055 пропонується змінити процедуру отримання адвокатського свідоцтва, яка за чинним законом умовно складається із наступних етапів: 1) отримання вищої юридичної освіти; 2) наявність стажу роботи в галузі права не менше двох років; 3) допуск до складення кваліфікаційного іспиту і його складання; 4) шестимісячне стажування у адвоката; 5) оцінка стажування радою адвокатів регіону та прийняття рішення про видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; 6) складання присяги адвоката та безоплатна видача свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України [1].

Як передбачає законопроект № 9055 процедура здобуття права на зайняття адвокатською діяльністю включатиме: 1) отримання вищої юридичної освіти; 2) здобуття стажу роботи в галузі права не менше двох років (п. 2 ч. 3 ст. 6 проекту пояснює, що стаж роботи в галузі права – стаж роботи особи як стажера адвоката та (або) на посаді судді, прокурора); 3) допуск до складення кваліфікаційного іспиту та його складання; 4) складання присяги адвоката та безоплатна видача свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України [2].

Що стосується законопроекту № 9055-2, то в ньому для отримання адвокатського свідоцтва зберігаються процедури діючого Закону України, але в запропонованій редакції існують два, на наш погляд, важливі нюанси, закріплені в ч. 3 ст. 6 проекту. Перший пов'язаний із тим, що у проекті надано більш чітке та законодавчо узгоджене із Законом України «Про вищу освіту» визначення поняття «вища освіта» – другий (магістерський) рівень вищої юридичної освіти, здобутий в Україні, а також вища юридична освіта відповідного рівня, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку; другий – із віднесенням до стажу роботи в галузі права не менше двох років роботи: а) судді, прокурора, слідчого, нотаріуса; б) помічника судді, помічника адвоката, стаж роботи якого складає не менше п'яти років; в) юриста, юрисконсульта, головного юрисконсульта, начальника юридичного відділу та інших посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях незалежно від форми власності, якщо зайняття такої посади вимагає наявності повної вищої юридичної освіти; г) педагогічних або науково-педагогічних працівників, які здійснюють педагогічну та/або наукову діяльність в середніх професійно-технічних, вищих навчальних закладах або навчальних закладах післядипломної освіти, якщо такі посади вимагають наявності повної вищої юридичної освіти; д) працівників науково-дослідних установ, якщо такі посади вимагають наявності повної вищої юридичної освіти; е) на інших посадах, яка відповідно до закону вимагає наявності повної вищої юридичної освіти; є) діяльність фізичної

особи – підприємця з надання юридичних послуг [3]. Вважається, що закріплення ширшого переліку посад для віднесення до стажу роботи в галузі права є більш демократичним положенням в частині допуску до адвокатської професії.

Незважаючи на те, що проект закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 визначений президентом України як невідкладний, на даний час жоден із запропонованих не прийнятий ВРУ. У зв'язку із цим, 11.04.2019 року до ВРУ подано проект Закону про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо доступу до адвокатської діяльності, метою та завданням якого є удосконалення норм чинного законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність. Даним проектом закону пропонується внести зміни до чинного закону в частині: 1) визначення, що повною вищою юридичною освітою є другий (магістерський) рівень вищої юридичної освіти, отриманий в Україні, а також вища юридична освіта відповідного рівня, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку; 2) зміни порядку проведення кваліфікаційного іспиту, який пропонується здійснювати шляхом письмового анонімного тестування та перебіг якого фіксувати за допомогою технічних засобів відео- та звукозапису; 3) звільнення від проходження стажування осіб, які на день звернення із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту мають п'ятирічний стаж роботи в галузі права або стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки [4].

В цілому варто відзначити, що всі вищезазначені законодавчі ініціативи сходяться на деталізації поняття «повна вища юридична освіта», що є необхідною для здобуття стажу у сфері права для майбутньої реалізації права на здійснення адвокатської діяльності. В цьому випадку необхідно звернути увагу на те, що відповідно до статті 5 Закону України «Про вищу освіту» підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми чи науковими програмами на таких рівнях вищої освіти: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти; перший (бакалаврський) рівень; другий (магістерський) рівень; третій (освітньо-науковий/освіт-

ньо-творчий) рівень; науковий рівень. При цьому цією ж статтею передбачено, що перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю [5]. Тобто наведене в законодавстві положення вказує на можливість особи, яка отримала диплом бакалавра, працювати за фахом в результаті здобуття теоретичних знань та практичних умінь та навичок. І тому цілком обґрунтовано було б стаж роботи в галузі права розраховувати не з моменту отримання другого (магістерського) рівня освіти, а дозволити включати в стаж роботи у галузі права стаж, здобутий після отримання першого (бакалаврського) рівня освіти і тим самим забезпечити більшу доступність професії адвоката.

Таким чином, слід відзначити, що лише на основі консолідації найбільш виважених та обґрунтованих норм з усіх законопроектів можливе прийняття закону або внесення змін до діючого закону таким чином, щоб він відповідав сучасним потребам правників та суспільства в цілому, був позбавлений зайвого формалізму та слугував підґрунтям для залучення у професію фахових та відповідальних членів адвокатської спільноти, які стоятимуть на варті прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
2. Проект Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 06.09.2018. № 9055 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64557.
3. Проект Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 20.09.2018 р. № 9055-2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64636.
4. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо доступу до адвокатської діяльності» від 11.04.2019 р. № 10220 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65806.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37-38. – Ст.2004.